

ΣΤΑ ΙΟΟΧΡΟΜΑ ΤΟΥ ΛΕΜΙΝ

Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Παναγιώτη Τερζός ουλου

Πολύπλευρη, πλούσια, εύεργητική καί ἀποτελεσματική ἦταν ἡ συμβολὴ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Λένιν στὴν ἀλματῶδη ἀνάπτυξη καί ἔξελιξη τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Στο ἀρθρο αυτό ἀσχολήθομε μόνο μέ μιά πλευρά τῆς πνευματικῆς δημιουργίας τοῦ Λένιν, μέ τὴν τεράστια ἐπίδραση τῶν ἵδεων του στὶς διεθνεῖς σχέσεις καί εἰδικὰ στὸ Διεθνὲς Δίκαιο. Ο Λένιν ἀσχολήθηκε ἐπανειλημμένα μέ ζητήματα τῶν διεθνῶν σχέσεων καί ἔθεσε τὶς βάσεις τῆς σοβιετικῆς ἔξωτερικῆς πολιτικῆς. Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς ἐπίδρασης τῶν ἵδεων τοῦ Λένιν στὶς διεθνεῖς σχέσεις ἔγκειται στὸ γεγονός ὅτι οἱ ἵδεες του συνέβαλαν κατά πολὺ στὸν ἐκδημοκρατισμὸν τῶν ἀρχῶν τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου καί στὴ δημιουργία καινούργιων ἀρχῶν τοῦ δικαίου αὐτοῦ. Εἶναι αὐτονότο, ὅτι μιὰ τέτια δημιουργική συμβολὴ τοῦ Λένιν δὲν εἶναι δυνατό νά ξεχωριστεῖ ἀπό τὴν ὅλη ἐπίδραση πού ἀσκησε στὶς διεθνεῖς σχέσεις ἡ μεγάλη 'Οχτώβριανή Σοσιαλιστική' Επανάσταση καί κατόπιν ἡ ἔξωτερική πολιτική τοῦ σοβιετικοῦ κράτους.

Γιά νά γίνει πιό κατανοητή ἡ ἐπίδραση τοῦ Λένιν στὸ Διεθνές Δίκαιο θά ἦταν σκόπιμο ν' ἀναφερθοῦμε σύντομα στὸ ἴμπεριαλιστικό Διεθνές Δίκαιο, πού ἰσχυε στὶς διακρατικές σχέσεις πρὶν ἀπό τὴν ἐπανάσταση τοῦ 'Οχτώβρη. "Οπως κάθε κοινωνικό σύστημα ἔτσι καί ὁ προμονοπωλιακός καπιταλισμός εἶχε τὸ δικό του Διεθνές Δίκαιο. Στὴ διάρκεια τῶν ἔθνικοαστικῶν ἐπαναστάσεων κατά τοῦ φεουδαρχισμοῦ δημιουργήθηκαν νέες ἀρχές τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου: ἡ κυριαρχία τῶν κρατῶν, ἡ ἴσοτιμία τῶν κρατῶν, ἡ μή ἀνάμιξη στὶς ἔσωτερικές ὑποθέσεις καί ἡ ἐδαφική ἀκεραιότητα. Μέ τὸ πέρασμα ὅμως τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπό τὸ προμονοπωλιακό στὸ ἴμπεριαλιστικό του στάδιο, ἀλλαξε καί τὸ περιεχόμενο τοῦ κλασικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, πού μεταβλήθηκε σὲ ἴμπεριαλιστικό Διεθνές Δίκαιο ἡ καλύτερα σὲ ἴμπεριαλιστική διεθνή παρανομία. Τά ἔθνη χωρίστηκαν σὲ «πολιτισμένα» καί «μή πολιτισμένα», κλείνονταν συμφωνίες πού ἀποσκοποῦσαν στὴν κατανομή ζωνῶν ἐπιροῆς, οἱ καταχτητικοὶ καί ἀποικιακοὶ πόλεμοι διαδέχονταν ὁ ἔνας τὸν ἄλλο, καί σάν ἀνώτατη ἔκφραση τῆς κρατικῆς κυριαρχίας θεωροῦνταν τὸ *Jus ad bellum* (τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου). Κάθε στρατιωτικά ἴσχυρό κράτος εἶχε τὸ δικαίωμα κήρυξης πολέμου. Ο Λένιν ἔγραφε, ὅτι ὁ διαχωρισμός ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς σὲ καταπιεστές καί καταπιεζόμενους, ἀποτελοῦσε τὸ χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ ἴμπεριαλισμοῦ,¹ καί ὅτι στὶς διεθνεῖς σχέσεις ἐπικρατοῦσε ἡ ὀριαχτικότητα τῶν μεγάλων δυνάμεων καί ἡ πολιτική ἔξανδραποδισμοῦ τῶν ξένων ἔθνῶν.²

Τεράστια ἀλλαγή τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἐπέφερε ἡ ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη. Δίπλα στίς νομοτέλειες τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, ἀρχισαν νά ἴσχύουν καὶ οἱ νομοτέλειες τοῦ σοσιαλισμοῦ. "Ἐπαυσαν πιά νά ἴσχύουν ἀπόλυτα οἱ ἀρχές τῆς ἡμεραιλιστικῆς διεθνοῦς παρανομίας. Καινούργιες ἀρχές τοῦ διεθνοῦς δικαίου δημιουργήθηκαν: ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν, ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἔνοπλης ἐπιδρομῆς καὶ ἡ ἴσοτιμία τῶν δύο κοινωνικῶν συστημάτων στίς διεθνεῖς σχέσεις. Οἱ ἡμεραιλιστικές χῶρες δέν ἥταν φυσικά πρόδυμες ν' ἀναγνωρίσουν αὐτές τίς ἀρχές πού, μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ σάν ἀποτέλεσμα τοῦ ἐπίμονου ἀγώνα πού διεξήγαγε ἡ σοβιετική ἔξωτερική πολιτική, ἔγιναν βάση τοῦ σημερινοῦ οἰκουμενικοῦ, γενικά δημοκρατικοῦ καὶ ἀντιμπεραιλιστικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου. Τό νεαρό σοβιετικό κράτος ἐφάρμοσε τίς παραπάνω ἀρχές στίς σχέσεις του μέ τά γειτονικά, καθώς καὶ μέ ἄλλα ἀστικά κράτη. Τό περιεχόμενο τῶν ἀρχῶν τοῦ κλασικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου ἀρχίζει νά ἀλλάζει. Διατηρήθηκε μόνο ἡ δημοκρατική πλευρά του. Λογουχάρη, δέν ἀνήκε πιά στήν ἀρχή τῆς κρατικῆς κυριαρχίας τό δικαίωμα τοῦ πολέμου.

1. Ή εἰρηνική συνύπαρξη-βάση τοῦ οἰκουμενικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου

'Ακόμα πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη ἀσχολήθηκε ὁ Λένιν, στό ἀρθρό του: «Γύρω ἀπό τό σύνθημα τῶν 'Ενωμένων Πολιτειῶν τῆς Εύρωπης»,³ μέ τή νομοτέλεια τῆς ἀλματώδικης ἀνισόμετρης οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἔξελιξης τοῦ καπιταλισμοῦ στό στάδιο τοῦ ἡμεραιλισμοῦ. 'Από τή νομοτέλεια αὐτή ἀπορέει τό συμπέρασμα, ὅτι δι σοσιαλισμός δέν θά νικήσει ταυτόχρονα σέ δλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου. 'Ο Λένιν ἀσχολήθηκε σέ πολλά ἔργα του μέ τό ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πολιτικῆς τῆς συνύπαρξης στίς σχέσεις τοῦ πρώτου σοσιαλιστικοῦ κράτους τοῦ κόσμου μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες. "Οταν ἀποκρούστηκε ἡ ἡμεραιλιστική ἐπιδρομή, ὁ Λένιν ἔγραψε: «'Ἐπιθυμοῦμε νά συνδεθοῦμε μέ δλους τούς λαούς».⁴ Τό Δεκέμβρη τοῦ 1919 στή διάρκεια τοῦ ἔβδομου Πανρωσικοῦ Συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ὁ Λένιν ὑπογράμμισε τήν ἐτοιμότητα καὶ τήν προθυμία τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ «νά ζήσει εἰρηνικά μέ δλους τούς λαούς».⁵ 'Ο Λένιν ἔπαιρνε ὑπόψη τήν ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα τῆς σύναψης πολύπλευρων οἰκονομικῶν σχέσεων μέ δλες τίς χῶρες. «'Υπάρχει—ἔγραψε—μιά μεγαλύτερη δύναμη ἀπό τήν ἐπιθυμία, τή θέληση καὶ τήν ἀπόφαση ὅποιωνδήποτε ἔχθρικῶν κυβερνήσεων καὶ τάξεων. Αὐτή ἡ δύναμη είναι οἱ γενικές σχέσεις τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας, πού τούς ἀναγκάζουν νά συνάπτουν σχέσεις μ' ἔμπας».⁶ Τόν δρό δύμως «εἰρηνική συνύπαρξη» τό χρησιμοποίησε γιά πρώτη φορά σέ μιάν δυμάτια του στίς 17 Ιούνη τοῦ 1920 ὁ τότε ἐπίτροπος ἔξωτερικῶν ὑποθέσεων Τσιτσέριν, λέγοντας: «Τό σύνθημα μας ξήταν καὶ παραμένει τό ὅδιο: εἰρηνική συνύπαρξη μέ δλες τίς κυβερνήσεις, δποιες καὶ ἀν είναι αὐτές».⁷ 'Η πολιτική τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης ἐφαρμόστηκε ἀποτελεσματικά, ὅταν ὑπογράφτηκε ἀνάμεσα στό πρώτο σοσιαλιστικό κράτος τοῦ κόσμου καὶ τή Γερμανία ἡ συμφωνία τοῦ Ραπάλλο, στίς 16 Απρίλη τοῦ 1922, πού ἀποτελοῦσε τό πρώτο ἐπίσημο κείμενο πού καθόριζε τίς σχέσεις μεταξύ κρατῶν διαφορετικῶν κοινωνικῶν συστημάτων. Αὐτή ἡ συμφωνία στηρίζεται πέρα γιά πέρα στίς ἀρχές τοῦ δημοκρατικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου.

'Η ἀρχή τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης κατοχυρώθηκε ἀργότερα στήν προμετωπίδα καὶ στό πρώτο ἀρθρό τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ, δπου καλοῦνται τά κράτη νά «συνυπάρχουν εἰρηνικά σάν καλοί γείτονες» καὶ νά φροντίσουν, ὥστε «ν' ἀναπτυχθοῦν ἀνάμεσα στά ἔθνη φιλικές σχέσεις».⁸ "Ετσι διαπιστώνουμε, ὅτι στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ ΟΕΕ κατοχυρώνεται τό ἀπαύγασμα—ἀντανάκλαση τῆς ἀντικειμενικῆς ἀναγκαιότητας—τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Λένιν.

'Η σπουδαιότητα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης ἐξαίρεται καὶ

στό βασικό ντοκουμέντο, πού ψηφίστηκε άπό τή διεθνή Σύσκεψη τῶν κομμουνιστικῶν καὶ ἑργατικῶν κομμάτων, στή Μόσχα στίς 17 Ιουνη τοῦ 1969.⁸ Εξαίρεται ἡ ἀναγκαιότητα νά ύποχρεωθοῦν οἱ ἴμπεριαλιστές νά σέβονται τίς ἀρχές τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης, πού εἶναι ταυτόχρονα καὶ οἱ παγκόσμιαι ἀναγνωρισμένες ἀρχές τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου. Τό ντοκουμέντο γράφει ὅτι ἡ εἰρηνική συνύπαρξη εύνοει τή λύση τῶν προβλημάτων τῶν ἀναπτυσσόμενων χωρῶν, δέν ἀντιφάσκει στό δικαίωμα τῶν καταπιεζόμενων λαῶν ν' ἀγωνιστοῦν γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους καὶ ὅτι αὐτή δέν ἐπιδιώκει τή διαιώνιση τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ στάτους—κβό καὶ τήν ὑφεση τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀγώνα. Αὐτό σημαίνει, ὅτι ἡ εἰρηνική συνύπαρξη εἶναι συνεργασία σέ δλους τούς τομεῖς, ἔκτος ἀπό τόν ἰδεολογικοῦ καὶ ἐπιπλέον εἶναι μιὰ μορφή ταξικῆς πάλης.

2. Ο Λένιν ἐνάντια στόν ἴμπεριαλιστικό πόλεμο

Ἐπανειλημμένα ἐκφράστηκε ὁ Λένιν κατά τοῦ ἴμπεριαλιστικοῦ πολέμου. «Οἱ σοσιαλιστές, ἔγραψε, καταδίκασαν πάντα τόν πόλεμο σάν κάτι τό βάρβαρο καὶ τό θηριῶδες».⁹ Στό πρῶτο διάταγμα, πού ἐκδόθηκε στίς 8 Νοέμβρη τοῦ 1917 ἀπό τό νεαρό σοσιαλιστικό κράτος, τό Διάταγμα γιά τήν εἰρήνη, χαρακτηρίστηκε ὁ καταχτητικός πόλεμος σάν τό μεγαλύτερο ἔγκλημα κατά τῆς ἀνθρωπότητας.¹⁰ ‘Η ἀντιπολεμική καὶ φιλειρηνική πολιτική τοῦ σοβιετικοῦ κράτους εἶχε, σέ παγκόσμια κλίμακα, σάν συγέπεια νά χαρακτηριστεῖ τό 1923 καὶ τό 1927 ὁ πόλεμος, ἀπό τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, σάν ἔνα «διεθνές ἔγκλημα». Τό 1928 ὑπογράφτηκε στό Παρίσι ή συμφωνία τῶν Μπριάν-Κέλλογκ, πού καταδίκαζε τόν πόλεμο καὶ πού ἀποτέλεσε μιὰ ἀπό τίς νομικές βάσεις μέ τίς ὅποιες διεξήθηκαν οἱ δίκες τῆς Νυρεμβέργης, τόν Ὁχτώβροη τοῦ 1946, ἐνάντια στούς ἔγκληματίες πολέμου. ‘Η συμφωνία τοῦ Παρισιοῦ ἔγινε τό 1946 ὁμόφωνα δεχτή ἀπό τή Γενική Συνέλευση τοῦ ΟΕΕ. ‘Ο Καταστατικός Χάρτης τοῦ ΟΕΕ ἀπαγορεύει (ἄρθρο 2, ἐδάφιο 4) ὅχι μόνο τόν πόλεμο, ἀλλά καὶ κάθε χρησιμοποίηση βίας, καθώς καὶ τήν ἀπειλή χρησιμοποίησης βίας ἐνάντια στήν πολιτική ἀνεξαρτησία καὶ τήν ἐδαφική ἀκεραιότητα ἄλλων κρατῶν. Σύμφωνα μέ τό πρῶτο ἄρθρο τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ, ή διασφάλιση τῆς παγκόσμιας εἰρήνης εἶναι τό ὑψιστο καθῆκον αὐτοῦ τοῦ διεθνοῦς δργανισμοῦ.

‘Ο Λένιν, ὅπως ἥδη ἀναφέραμε, καταδίκαζε τόν καταχτητικό ἴμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅχι δύμως καὶ κάθε πόλεμο. Εσχώριζε τούς πολέμους σέ δίκαιους καὶ ἄδικους. Δίκαιοι εἶναι οἱ πόλεμοι κατά τῶν καταπιεστῶν, γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἐνώ ἄδικοι εἶναι οἱ καταχτητικοί καὶ οἱ ἀποικιακοί πόλεμοι.¹¹ Οἱ ἀντιλήψεις τοῦ Λένιν γύρω ἀπό τούς δίκαιους καὶ ἄδικους πολέμους βρῆκαν τήν ἀντανάκλασή τους στό Διεθνές Δίκαιο. Εἶναι διεθνῶς ἀναγνωρισμένο τό δικαίωμα τῶν λαῶν, πού καταδυναστεύονται ἀπό ἀποικιοκράτες, ν' ἀγωνιστοῦν μέ δλα τά μέσα γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. ‘Επίσης, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 51 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ, δλα τά κράτη ἔχουν τό ἀναφαίρετο δικαίωμα τῆς μεμονωμένης καὶ τῆς συλλογικῆς αὐτοδύμυνας. Εἶναι ἐνδιαφέρον, ὅτι στό ἔβδομο κεφάλαιο τοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ προβλέπονται μέτρα στρατιωτικῆς φύσης ἐνάντια στούς ἐπιδρομεῖς, τά δόποια δύμως, γιά πολιτικούς λόγους δέν πραγματοποιοῦνται, ἔκτος ἀπό σπάνιες περιπτώσεις.

‘Ο Λένιν ὑπόδειξε τή στενή σύνδεση τῆς διασφάλισης τῆς εἰρήνης μέ τή μείωση τῶν ἔξοπλισμῶν. Δική του ἔμπνευση ἦταν οἱ προτάσεις πού ἔκανε ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία τό 1922 στή Σύσκεψη τῆς Γένουας γιά τή μείωση τῶν ἔξοπλισμῶν καὶ τοῦ στρατοῦ. Οἱ προτάσεις αὐτές εἶχαν μεγάλη ἀπήχηση, ἐπαναλήφθηκαν καὶ στά ἐπόμενα χρόνια καὶ ἔφεραν, ἰδιαίτερα ὑστερα ἀπό τό δεύτερο παγκόσμιο

πόλεμο, μερικά θετικά άποτελέσματα. Συγκροτήθηκε, λογουχάρη, μέ πρωτοβουλία τῆς Σοβιετικῆς "Ενωσης ἡ Ἐπιτροπή Ἀτομικῆς Ἐνέργειας. Τό 1952 ἰδρύθηκε ἡ Ἐπιτροπή Ἀφοπλισμοῦ, στήν δόποια ἀνῆκε μόνον ἓνα σοσιαλιστικό κράτος, ἡ Σοβιετική "Ενωση. "Τσερα ἀπό ἐφτά χρόνια, τό 1959, ὑπῆρχαν στήν Ἐπιτροπή Ἀφοπλισμοῦ πέντε σοσιαλιστικά καὶ πέντε καπιταλιστικά κράτη. Τό 1961 ἔγιναν δεκτά καὶ διχτώ οὐδέτερα κράτη. Τά καπιταλιστικά κράτη ἐμπόδιζαν τό ἔργο τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς. Καὶ δύμας ὑπῆρχαν μερικές, ὅχι ἀσήμαντες, ἐπιτυχίες, ὅπως ἡ ὑπογραφή τοῦ συμφώνου γιά τήν ἀπαγόρευση τῶν δοκιμῶν μέ πυρηνικά δῆλα (ἐκτός ἀπό τίς ὑπόγειες δοκιμές) στή Μόσχα τό 1963. Τό σύμφωνο αὐτό ὑπογράφηκε ὡς τώρα ἀπό 110 κράτη. Ὁ ΟΕΕ ἀσχολήθηκε ἐντατικά καὶ μέ τό ζήτημα τῆς μή ἔξαπλωσης τοῦ πυρηνικοῦ δῆλου. Στίς 12 Ιούνη τοῦ 1963 στή διάρκεια τῆς 22ης Συνόδου τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ ΟΕΕ, ψήφισαν 95 κράτη—μέλη τό παραπάνω σύμφωνο καὶ τά περισσότερα τό ὑπόγραψαν.

Σέ περίπτωση γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ τά τεράστια χρηματικά ποσά πού ξοδεύονται γιά τούς ἔξοπλισμούς θά μποροῦσαν νά διατεθοῦν γιά τήν παροχή βοήθειας στίς ἀναπτυσσόμενες χώρες.

3. Ἡ ἰσοτιμία τῶν δύο κοινωνικῶν συστημάτων καὶ τό δίκαιο τῶν διεθνῶν συμφωνιῶν

Ἡ ἀρχή τῆς ἰσοτιμίας τῶν κρατῶν ἦταν γνωστή καὶ στό λεγόμενο κλασικό Διεθνές Δίκαιο, ἀλλά πειριορίζόταν στίς «πολιτισμένες» χώρες καὶ δέν ἵσχε γιά τίς «ἀπολιτιστεῖς». "Τσερα ἀπό τήν ἰδρυση τοῦ πρώτου σοσιαλιστικοῦ κράτους τέθηκε τό ζήτημα τῆς νομικῆς ἰσοτιμίας ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν χωρῶν, ἀλλά καὶ τῶν δυό κοινωνικῶν συστημάτων. Ἀκόμη καὶ τό γεγονός τῆς συμμετοχῆς τοῦ σοβιετικοῦ κράτους στή Σύσκεψη τῆς Γένουνας ἔδειξε ὅτι οἱ καπιταλιστικές χώρες ἀναγκάστηκαν ν' ἀναγνωρίσουν τό σοβιετικό κράτος καὶ τό σοσιαλιστικό σύστημα σάν ἴσοτιμο μέ τό καπιταλιστικό. Ἡ ἀναγνώριση αὐτή ὅπως εἴπαμε καὶ προηγούμενα ἐκφράστηκε στή Σύμφωνία τοῦ Ραπάλλο, πού κλείστηκε ἀνάμεσα στό σοβιετικό κράτος καὶ τή Γερμανία. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τή σύμφωνία αὐτή σάν ἐκφραση τῆς «ἰσοτιμίας τῶν δύο κοινωνικῶν συστημάτων».¹² Ἡ σύναψη διπλωματικῶν σχέσεων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν μέ τή Σοβιετική "Ενωση ἐπισφράγισε τήν ἐπίτευξη τῆς Σύσκεψης τῆς Γένουνας καὶ τῆς Σύμφωνίας τοῦ Ραπάλλο. Ἡ ἰσοτιμία τῶν δύο κοινωνικῶν συστημάτων κατοχυρώθηκε καὶ στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ ΟΕΕ, ὃπου στό ἄρθρο 27 διατυπώνεται ἡ ἀρχή τῆς δύμοφωνίας τῶν μόνιμων μελῶν τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, ὃταν πρόκειται νά ληφθοῦν σημαντικές ἀποφάσεις. Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 27 δέν εἶναι δυνατό νά παρθεῖ μιά ἀπόφαση, στά πλαίσια τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, πού εἶναι τό ἀνώτατο δργανο τοῦ ΟΕΕ, ἡ δόποια θά στρέφεται κατά τῶν σοσιαλιστικῶν χωρῶν, γιατί ἡ Σοβιετική "Ενωση ἔχει τό δικαίωμα τοῦ βέτο. Ἀπό τήν ἰσοτιμία τῶν κοινωνικῶν συστημάτων, καθώς καὶ ἀπό τόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ ΟΕΕ (ἄρθρο 2, ἔκδ. 1) ἀπορέει ἡ νομική ἰσοτιμία ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου.

Ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ στάση τοῦ Λένιν ἀπέναντι στίς μυστικές καὶ ὄλλες συμφωνίες, πού ἔκλεισε ἡ τσαρική Ρωσία μέ ὄλλες χώρες, ἴσχυρές ἡ καὶ ἐξαρτημένες, γιατί ἡ στάση αὐτή καὶ, φυσικά, ἡ ὅλη πολιτική τοῦ σοβιετικοῦ κράτους ἐπέφερε μεγάλες ἀλλαγές τοῦ δικαίου τῶν διεθνῶν συμβάσεων, τῆς διπλωματίας καὶ τῆς διαδοχῆς τῶν κρατῶν. Στίς διπλωματικές σχέσεις ἀνάμεσα στίς ἡμεραιλιστικές δυνάμεις ἡ σύναψη μυστικῶν συμφωνιῶν ἦταν ἓνα συνηθισμένο φαινόμενο. Στό Διάταγμα γιά τήν εἰρήνη ἡ σοβιετική κυβέρνηση δήλωσε, ὅτι ἀμέσως

Θά δημοσιεύσει δλες τίς μυστικές συμφωνίες πού έκλεισε μέ άλλες χώρες ή ρωσική κυβέρνηση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. 'Ο Λένιν έγραψε σχετικά: «'Η κυβέρνηση ἀκυρώνει χωρίς δρους καί ἀμέσως δλες τίς διατάξεις αὐτῶν τῶν μυστικῶν συμφωνιῶν...».¹³ Τέτιου εἰδους συμφωνίες ήταν ή μυστική συμφωνία μεταξύ Ρωσίας καί Ἰαπωνίας τοῦ 1916, πού πρόβλεπε ἐπιδρομές κατά τῆς Κίνας, ή συμφωνία μεταξύ Ρωσίας, Μεγάλης Βρετανίας καί Γαλλίας τοῦ 1915 γιά τό διαιμεισμό τῆς Τουρκίας καί ἄλλες παρόμοιου τύπου. 'Η μή ἀναγνώριση μυστικῶν συμφωνιῶν ἀπό τό σοβιετικό κράτος εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν καθιέρωση τῆς λεγόμενης ἀνοιχτῆς διπλωματίας στίς διεθνεῖς σχέσεις. Σχεδόν δλες οἱ συμφωνίες μεταξύ κρατῶν ἀνακοινώνονται, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 102 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ, στό Γενικό Γραμματέα τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ ὅργανισμοῦ.

Σέ μιά δμιλία του, στίς 8 Νοέμβρη 1917, ὁ Λένιν ξεχώρισε τίς συμφωνίες σέ ἰσοτιμες καί ἀνισότιμες λέγοντας: «'Αποκρούμε δλα τά σημεῖα γιά ληστεία καί ἐκβιασμό, ἀλλά δεχόμαστε δλα τά σημεῖα, πού ἀφοροῦν οἰκονομικές συμφωνίες καί καθορίζουν σχέσεις καλῆς γειτονίας. Αὐτά τά σημεῖα δέν μποροῦμε νά τ' ἀποκρούσουμε».¹⁴ Γιά πρώτη φορά στήν ἰστορία τῶν διεθνῶν σχέσεων ἐμφανίστηκαν ἀντιλήψεις, πού ἐπέδρασαν τόσο πολύ στίς σχέσεις αὐτές, ὥστε σήμερα νά είναι συστατικό μέρος τοῦ οἰκουμενικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου. Τό ἄρθρο 103 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΕΕ δρίζει, δτι οἱ συμφωνίες πού ἀντιτίθενται στίς ἀρχές τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου είναι ἀκυρες. Παρόμοιο περιεχόμενο ἔχει καί τό ἄρθρο 53 τῆς Σύμβασης τῆς Βιέννης περί τοῦ δικαίου τῶν συμφωνιῶν, τῆς 23ης Μάη τοῦ 1969. 'Από τίς διατάξεις αὐτές τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου βγαίνουν συμπεράσματα καί γιά τήν 'Ελλάδα.

Τό σημαντικότερο συμπέρασμα είναι, δτι μιά δημοκρατική ἐλληνική κυβέρνηση ἔχει τό δικαίωμα ν' ἀκυρώσει δλες τίς συμφωνίες πού είναι ἀντιθετες πρός τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτό τό συμπέρασμα ἰσχύει ἰδιαίτερα γιά τίς συμφωνίες πού ἀφοροῦν τή διατήρηση ζένων βάσεων καί ἄλλων ἀποικιακῶν παραχωρήσεων στήν 'Ελλάδα.

4. 'Η ἀρχή τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν καί ἐθνῶν καί ἡ καταδίκη τῆς ἀποικιοκρατίας

'Η ἀρχή τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν καί ἐθνῶν παρουσιάστηκε τό 190 αἰώνα στή διάρκεια τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν ἐπαναστάσεων καί τή δημιουργία ἐθνικῶν κρατῶν στήν Εὐρώπη. 'Αποτελοῦσε ἔνα πολιτικό σύνθημα τῆς νεαρῆς ἀστικῆς ἐνάντια στό φεουδαρχισμό καί τήν ἀπολυταρχία καί ἀφοροῦσε τά προβλήματα τῶν ἐθνικοτήτων. Πρώτος δ Λένιν ἔδοσε στήν ἀρχή αὐτή τό περιεχόμενο, πού ἔχει βασικά σήμερα: 'Αγώνας ἐνάντια σέ κάθε ἐθνική καταπίεση¹⁵ καί δικαίωμα δημιουργίας ἀνεξάρτητου ἐθνικοῦ κράτους'.¹⁶ 'Ετσι συνδύασε δ Λένιν τό ἐθνικό ζήτημα μέ τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιακῶν καί τῶν ἔξαρτημένων χωρῶν. Παρόμοιο περιεχόμενο εἶχε καί ἡ Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, πού ἐκδόθηκε στίς 15 Νοέμβρη τοῦ 1917. Οἱ προσπάθειες τῆς Σοβιετικῆς 'Ἐνωσης εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα νά κατοχυρωθεῖ ἡ ἀρχή τῆς αὐτοδιάθεσης στόν Καταστατικό Χάρτη τοῦ ΟΕΕ (ἄρθρο 1, ἐδάφιο 1 καί ἄρθρο 55). Σύμφωνα μέ τίς δύο νέες διεθνεῖς συμβάσεις γιά τά ἀνθρώπινα δικαιώματα ἡ ἀρχή τῆς αὐτοδιάθεσης είναι τό ἀνώτατο συλλογικό ἀνθρώπινο δικαίωμα (ἄρθρο 1). Τό δικαίωμα αὐτό ἐφαρμόζεται σήμερα σέ ἐθνική, θρησκευτική καί κυρίως σέ κοινωνική βάση.

"Αν πάρουμε σάν παράδειγμα τήν 'Ελλάδα, θά μπορούσαμε νά ποῦμε, δτι

τά ἀνθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονται, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ χούντα δέν διέπραττε ἐκλήματα κατά τῶν πολιτικῶν τῆς ἀντιπάλων, γιατί τό ἀνώτατο συλλογικό ἀνθρώπινο δικαίωμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τό δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης, παραβιάστηκε κατάφορα ἀπό τήν ξενοκίνητη χούντα καὶ τίς ἴμπεριαλιστικές δυνάμεις. Ἀπό τή διαπίστωση αὐτή προκύπτει τό συμπέρασμα, ὅτι θά ἥταν αὐταπάτη ἀν πίστευε κανεῖς ὅτι οἱ ἴμπεριαλιστικές χῶρες θά ἔνδιαφερθοῦν εἰλικρινά καὶ ἀποτελεσματικά γιά τό σεβασμό τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων στήν Ἑλλάδα. Φυσικά ἡ ἀπόφαση πού πήρε τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης κατά τῆς χούντας εἶναι ἀξιόλογη ἀπό ἡθική ἀποψή, δέν ἀλλάζει ὅμως καθόλου τή στάση τῶν ἴμπεριαλιστικῶν δυνάμεων ἀπέναντι στήν παραβίαση τοῦ δικαιωμάτος τῆς αὐτοδιάθεσης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ο Λένιν ἀσχολήθηκε πολλές φορές μέ τόν ἀπελευθερωτικό ἀγώνα τῶν ἀποικιακῶν λαῶν. Σ'ένα γράμμα του, στίς 31 Δεκέμβρη τοῦ 1922 ἔγραφε: «Ἡ αὐτριανή ἡμέρα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας θά εἶναι ἡ ἡμέρα κατά τήν ὁποία οἱ λαοί, πού καταπίεζονται ἀπό τόν ἴμπεριαλισμό..., θά ξυπνήσουν μιά γιά πάντα, καὶ θ'ἀρχήσει ὁ μακρύς, δύσκολος καὶ ἀποφασιστικός ἀγώνας γιά τήν ἀπελευθέρωση τους».¹⁷ Τό προλεταριάτο δρείλει νά βοηθήσει τά ἐπαναστατικά κινήματα στίς ἀποικιακές καὶ ἔξαρτημένες χῶρες,¹⁸ καὶ ὁ ἴμπεριαλισμός θά ἀνατραπεῖ, ἀν συνενωθεῖ ἡ ἐπαναστατική ὄρμή τῶν καταπιεζόμενων ἐργατῶν μέ τίς ἔκαποντάδες ἔκαπομμύρια τῶν ἀνθρώπων, «πού ὡς τώρα βρίσκονταν ἔξω ἀπό τήν ἱστορία».¹⁹ Ή πρόβλεψή τοῦ Β. Ι. Λένιν ἐπαληθεύεται ἀπό τήν Ἰδια τή ζωή. Τοπερα ἀπό τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ἡ ἀποικιοκρατία κατάρευσε καὶ καταρέει παταγώδικα καὶ πάνω ἀπό 1,5 δισεκατομ. ἀνθρώποι ἀποτίναξαν τόν ἀποικιακό καὶ μισοαποικιακό ζυγό. Δέν θ'ἀργήσει ναρθεῖ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς δριστικῆς ἀπελευθέρωσης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπό τά ἴμπεριαλιστικά δεσμά. Ή ἐργατική τάξη τῆς χώρας μας, μ'ἐπικεφαλῆς τό μαρξιστικό-λενινιστικό κόμμα της, τό ήρωϊκό ΚΚΕ, καθοδηγούμενη ἀπό τίς ἀρχές τῆς ἀθάνατης διδασκαλίας τοῦ Λένιν, θά συσπειρώσει γύρω της δόλο τόν ἐργαζόμενο καὶ καταπιεζόμενο ἔλληνικό λαό καὶ θά ὀδηγήσει τή γύρω στό δούμο τῆς κοινωνικῆς ἀναγέννησης καὶ τῆς ἔθνικῆς προκοπῆς.

- σελ. 410. (Οι παραπομπές εἶναι ὅλες στή γερμανική ἐκδόση τῶν Απάντων του.)
- 2 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 348.
 - 3 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 345.
 - 4 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 30, Βερολίνο 1961, σελ. 358.
 - 5 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 178.
 - 6 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 33, Βερολίνο 1961, σελ. 138.
 - 7 Ντοκουμέντα τῆς ἔξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς "Ενωσης, τόμ. 2ος, σελ. 639, ρωσ. ἔδ.
 - 8 "Ο Ὁργανισμός "Ενωμένων Εθνῶν, Ντοκουμέντα, τόμ. 1ος, Βερολίνο 1961.
 - 9 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 2ος, Βερολίνο 1960, σελ. 299.
- Λένιν, Απαντα, τόμ. 21, Βερολίνο, 1961, σελ. 240.
- 11 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 33, Βερολίνο 1961,
 - 11 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 33, Βερολίνο 1961, σελ. 144.
 - 12 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 342.
 - 13 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 26, Βερολίνο 1961, σελ. 241.
 - 14 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 245.
 - 15 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 22, Βερολίνο 1961, σελ. 147.
 - 16 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 348.
 - 17 Μάρξ-Ἐνρικελ-Λένιν, Γύρω ἀπό τόν προλεταριακό διεθνισμό, Βερολίνο 1959, σελ. 605.
 - 18 Λένιν, "Απαντα, τόμ. 31, σελ. 136.
 - 19 "Οπου καὶ προηγούμενα, σελ. 220.

1 Λένιν, Απαντα, τόμ. 21, Berlin 1960
Sel.416.). Οι παραπομπές στα ἔργα του Λένιν είναι όλες στη γερμανική ἔκδοση των Απάντων του.